

Poperingse klompenmakers. [ADV N, VFAL1556]

duurtijden die rekening houden met de optimale aandachtsspanne van jonge mensen. De toeristische onderwerpen, zoals Semois en Herfst in het park, zijn opvallend minder sterk.

Lauriks' *Vlaamse Glorie* vormt een reeks bijzonder interessante geschiedkundige visuele documenten met betrekking tot Vlaamse 'nijverheid' en geeft tegelijk een inzicht in de filmdidactische uitvoeringspraktijk van de jaren 1930-1940. [kvk]

Bronnen bij deze bijdrage: D. Biltereyst, School van verderf. Filmkeuring en de bescherming van kinderen in België, 1914-1940, in: *Lessen. Periodiek van het Nationaal Onderwijsmuseum*, jg. 4, 2009, nr. 2, pp. 23-26; A.P. Hogenkamp, De onderwijsfilm is geen Duitse uitvinding. A.A. Schoevers, Ph.A. Kohnstamm en de Nederlandse Onderwijs Film, 1941-1949, in: *Stichting Film en Wetenschap-Audiovisueel Archief Jaarboek*, 1996, pp. 55-90; A.P. Hogenkamp, Om scherp te stellen. Veranderingen bij de Nederlandse Onderwijs Film, 1958-1963, in: *Lessen. Periodiek van het Nationaal Onderwijsmuseum*, jg. 4, 2009, nr. 2, pp. 7-12; F. Seberchts, Een Vlaams-nationalistische cineast: Frans Lauriks, in: *ADV N-Medelingen*, nr. 22, 2008, p. 12.

FÜR BAYERNS FREIHEIT De Bayernpartei (1946-heden)

Om de wens naar een Beierse staat ook politiek te kunnen verdedigen, stichtten Ludwig Max Lallinger en Jakob Fischerbacher na de Tweede Wereldoorlog in Zuid-Duitsland de Bayernpartei (BP). De belangrijkste doelstelling van de partij was dan ook de onafhankelijkheid van Beieren. Bij gebrek aan toelating van de Amerikaanse bezettingsmacht stond de BP pas bij de federale verkiezingen van 1949 voor het eerst overal in Beieren op de kieslijsten. Onder het voorzitterschap van Joseph Baumgartner slaagde de partij er toen in om 20,9% van de stemmen binnen te rijden.

Naast de onafhankelijkheid van Beieren streefde de partij in haar beginjaren ook naar een transitie naar een vrije economie, een versterking en modernisering van de Beierse landbouw, de elektrificatie van industrieën, spoorwegen en huishoudens en naar het ontwikkelen van een sociaal zekerheids-systeem voor de arbeidersklasse. Ten slotte profileerde de Bayernpartei zich als hoeder van de Beierse identiteit, waar het katholicisme inherent deel van uitmaakte. Het katholieke profiel van de partij werd echter minder dominant door een campagne van de Christlich-Soziale Union (CSU). Deze partij stelde de BP, haar voornaamste concurrent, voor als een vijand van de katholieke kerk, wat leidde tot een perceptie van de partij als niet-katholiek. In reactie op die campagne werd de liberale fractie binnen de BP invloedrijker.

In de eerste helft van de jaren 1950 bleef de positieve electorale trend zich onder leiding van Baumgartner doorzetten. In de regionale verkiezingen van 1950 won de partij 17,9% of 39 mandaten. Inhoudelijk ging de

BP verder op een regionalistisch discours. Ze aanvaardde de Duitse staat, maar benadrukte het federale karakter ervan en streefde naar een zo groot mogelijke invloed van Beieren op de federale politiek.

Na dit aanvankelijke succes gingen de resultaten echter in dalende lijn. Met het losbarsten van de zogenaamde *Spielbanken-affaire* brak op het einde van de jaren 1950 voor de BP een periode van crisis aan. Twee BP-politici, Baumgartner en Geislhöring, werden beschuldigd van omkoping door een casino-eigenaar in ruil voor zijn vergunning. Hoewel beiden in eerste instantie werden vrijgepleit, werden ze in 1959 alsnog veroordeeld. Meer dan 10 jaar later bleek uiteindelijk de hele affaire opgezet door Friedrich Zimmermann, kopman van de concurrerende CSU, uit angst voor de bedreiging die de BP – gezien haar electorale successen – voor de CSU scheen te vormen. Ondanks de onschuld van de betrokken BP-politici werd de partij toch electoraal afgestraft. Ze bereikte een dieptepunt in 1978, toen ze in de regionale verkiezingen nog slechts 0,4% van de stemmen kon binnenrijven. Op federaal niveau was ze reeds sinds 1953 uit het parlement verdwenen en nam ze na 1969 ook niet meer deel aan de verkiezingen. Op regionaal niveau verloor de partij haar laatste zetels in 1966, maar ondanks de dalende verkiezingsuitslagen bleef de partij wel participeren aan de stembusgang. Deze trend kon pas gekeerd worden op het einde van de jaren 1970. Sindsdien kon bij de verkiezingen telkens een zeer geleidelijke, doch gestage stemmenwinst worden vastgesteld. Het ledenaantal van de partij volgde een gelijkaardige trend. Aanvankelijk

kende de partij een snelle groei, maar vanaf het einde van de jaren 1950 kon een daling in het aantal leden vastgesteld worden, die slechts vanaf het einde van de jaren 1970 gekeerd kon worden. Vandaag telt de partij ongeveer 5 000 leden, tegenover de meer dan 25 000 partijleden die de BP in oktober 1949 versterkten.

Een aantal thema's komen stevast terug in de partijprogramma's. Zo ijvert de BP bijvoorbeeld voor het actief ondersteunen van de landbouw, maar ook de kleine en middelgrote ondernemingen en de beroeps-ambtenaren moeten de nodige aandacht krijgen. Verder wil de Bayernpartei het milieu beschermen en wenst de partij dat de christelijke wereldvisie de basis vormt voor de politiek. Uiteraard blijft ook het regionalisme een belangrijk aandachtspunt. Een paar wekerende eisen zijn de vraag naar een eigen Beierse president en een wet die de relatie tussen Beieren en de federale Duitse staat vastlegt. Verder wenst de partij een referendum te organiseren over Beierse onafhankelijkheid. De Bayernpartei staat positief tegenover Europa, ze beschouwen de Unie als een middel om de Duitse staat overbodig te maken en om hun doel van een vrij en onafhankelijk Beieren te realiseren. De partij is lid van de Europese Vrije Alliantie (EVA). Het toekomstige Europa waar zij van dromen is logischerwijs een 'Europa van de Regio's'.

NISE en het archief van de Bayernpartei in het ADVN

Het NISE-netwerk (Nationale bewegingen en Intermediaire Structuren), al meermaals voorgesteld in de *ADV-N-Mededelingen*, wil behalve een historiografische en heuristische rol ook een doorslaggevende bijdrage leveren tot de bewaring en ontsluiting van

de archivalische bronnen van en over de nationale bewegingen in Europa. Daartoe biedt het in eerste instantie zoveel mogelijk informatie over de archieven ter zake. Aanluitend wordt echter ook advies geboden over de verschillende aspecten van het beheer van archieven en kan het voorzien in een 'safe haven' voor archieven van nationale bewegingen in Europa. Voor de uitvoering van deze archivalische missie doet het een beroep op de expertise van het ADVN.

Eén van de eerste resultaten van deze doelstelling was de overbrenging van het archief van de Bayernpartei naar het ADVN in november 2010. De Beierse partij contacteerde NISE eerder dat jaar in de zoektocht naar een oplossing voor hun archieven van de voorbije 20 jaar. Eerder ontevreden over hun keuze om een groot deel van hun historisch partijarchief te deponeren in het Bayerisches Hauptstaatsarchiv, verkozen ze NISE en het ADVN als betrouwbaar depot. Het archief van de Bayernpartei (BE ADVN AC884) bestaat hoofdzakelijk uit administratieve documenten zoals briefwisseling,

Het logo van de Bayernpartei met het wapen en de vlag van de Freistaat Bayern.
[ADV-N, VEV357]

verslagen, boekhouding en verkiezingsdossiers. Verder bevat het archief ook verschillende affiches, foto's en filmbanden. Het merendeel van het archief dateert van 1980 tot 2010, maar er zijn ook stukken die hun oorsprong kennen in de jaren 1940. De verwerving van het archief van de Bayernpartei is voor het ADVN een interessante aanvulling op de steeds groeiende collectie over nationale bewegingen in Europa.

[CVDA & TC]

